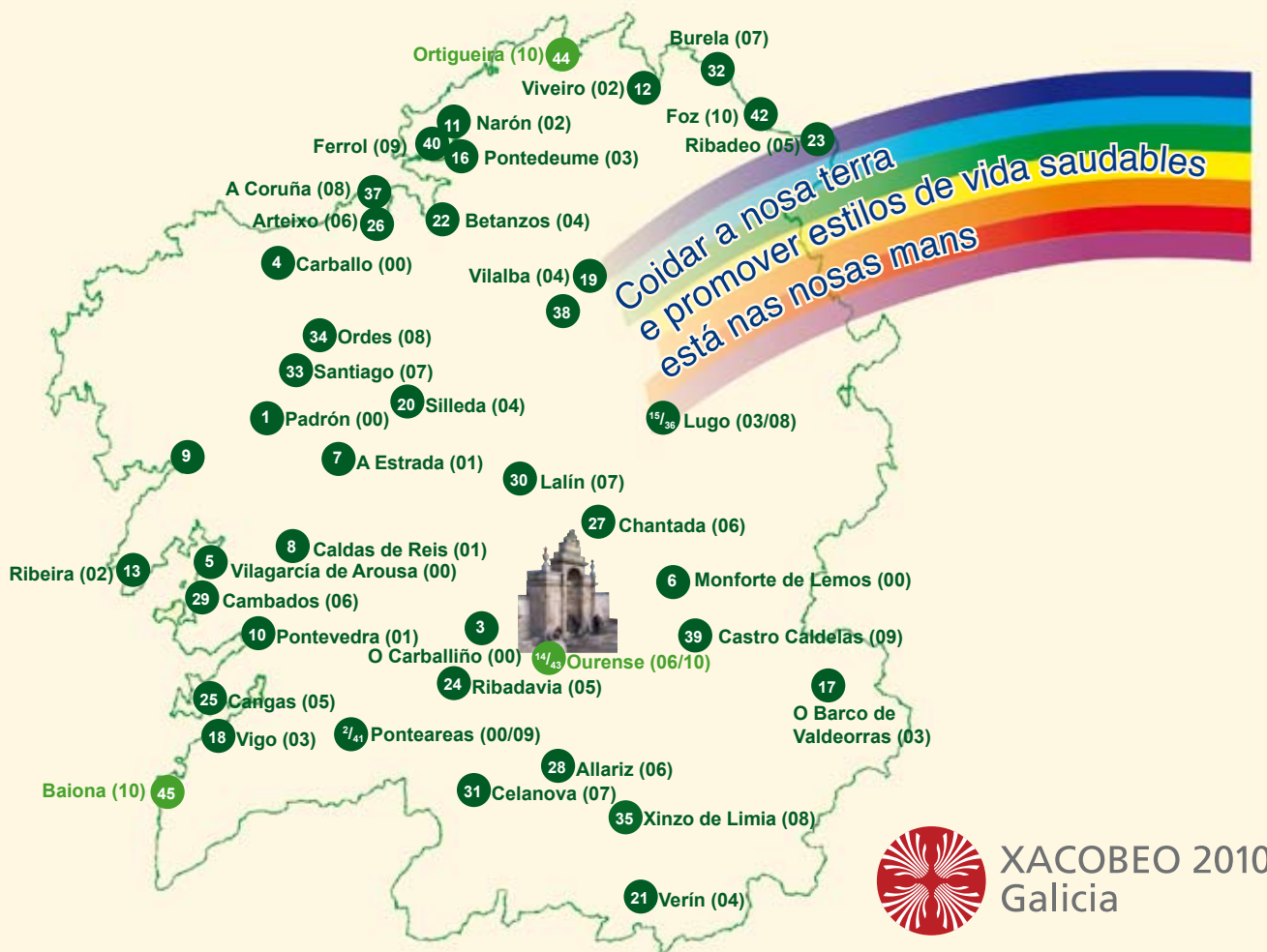

XLIII Curso de Saúde Ambiental

III CONGRESO GALEGO DE MEDIO AMBIENTE & SAÚDE

Ourense, 12-16 abril 2010

Patrocinadores oficiais

Colabora na organización (sede anfitrión)

Director

Prof. Dr. Francisco Peña

Presentación

“O medio ambiente como xerador de actividades capaces de producir emprego, saúde e benestar á poboación”.

Cada día ten maior importancia o coñecemento do medio ambiente dunha comunidade, xa que é un condicionante do seu benestar social, sanitario e económico. A industrialización e a urbanización modificaron o medio ambiente dando orixe a problemas ambientais de primeira orde (o efecto invernadoiro e o cambio climático, a destrución da capa de ozono estratosférica, o transporte de contaminantes, a desertización, etc.) que é preciso corrixir, así como evitar que as actividades futuras orixinen máis deterioracións no noso contorno a través dunha política preventiva que permita un desenvolvemento sostido e equilibrado e teña como obxectivos a protección da saúde do home e a conservación de todos os recursos (aire, auga, solo, clima, especies de flora e fauna, alimentos, materias primas, hábitat, patrimonio natural e cultural) que condicionan e sustentan a vida. As interrelacións entre os diversos recursos e a súa xestión fan cada vez máis necesaria a posta en marcha de estratexias globais, entre as que ocupa un papel fundamental o principio de prevención, xa que máis vale previr que curar.

A forte conexión entre medio ambiente e saúde recoñeceuse expresamente na 3ª Conferencia Ministerial do Medio Ambiente e a Saúde (Londres, 1999). O Cume da Terra de Río de Janeiro (1992) e a Conferencia de NNUU sobre Medio Ambiente e Desenvolvemento de Johannesburgo (2002), acuñaron a idea de desenvolvemento sostible, que expresa a imposibilidade dun desenvolvemento sen contar co medio ambiente (a protección do medio ambiente e o desenvolvemento económico e social son tres piares inseparables do desenvolvemento sostible). Para acadar os obxectivos do VI Programa Comunitario de Acción en materia de medio ambiente para 2001-2010, ademais da consideración das disposicións lexislativas vixentes e de aspectos tecnolóxicos inclúense actuacións tales como o aumento de diálogo coa empresa, fomento de acordos voluntarios, participación da opinión pública, acceso á información ambiental, etc. A empresa ten unha especial responsabilidade diante do medio ambiente ao ser consumidora de recursos, ademais de fonte de emisións e residuos; pero tamén é orixe de coñecementos científicos e tecnolóxicos, así como de positivos impactos socioeconómicos, o cal levou a moitas empresas a integrar a política ambiental nas estratexias corporativas, adoptando criterios de protección do contorno na planificación de actividades e toma de decisións, o que implica tamén ás asociacións empresariais, xa que a protección do medio ambiente na empresa constitúe unha responsabilidade corporativa.

A Oficina Rexional para Europa da OMS, baseándose nas iniciativas de Cidades Saudables, e tendo en conta as experiencias dos plans de sanidade ambiental locais e os programas da Axenda 21 existentes nalgúns países europeos, decidiu apoiar as entidades locais e rexionais para acadar os obxectivos do desenvolvemento sostible, para o cal é necesario impulsar a posta en marcha de medidas de planificación e control do medio ambiente relacionadas cos aspectos sanitarios, xa que para resolver os problemas do medio ambiente, a saúde e o desenvolvemento sostible, é preciso chegar a un acordo e emprender accións non só a nivel nacional e internacional, senón tamén a nivel subnacional e local.

Na liña das políticas da OMS de propoñer ambientes saudables, e coa esperanza de concienciar aos concellos galegos de asumir esta filosofía na xestión dos aspectos ambientais da saúde e así poder contribuír ao desenvolvemento sostible de Galicia e mellorar as condicións de vida dos cidadáns, púxose en marcha en Galicia, no ano 2000, o **Programa Galego Municipios Saudables e Sostibles 2000-2010**, que contou cos parabéns do coordinador do proxecto 'Healthy Cities' da Oficina Rexional para Europa da OMS. Esta iniciativa itinerante pioneira en España leva consigo:

- Un primeiro nivel de actuación: de formación e reciclaxe de técnicos en medio ambiente e saúde, e foro de debate de todos os axentes sociais implicados na tarefa de protexer e conservar o medio ambiente.
- Un segundo nivel de actuación: de participación cidadá, peza clave na posta en marcha de calquera programa de actuación.
- Unha recomendación: que os concellos, comarcas e mancomunidades de Galicia, coa axuda e o apoio da Administración, adquiran o compromiso de adhesión á Carta de Aalborg e inicien e impulsen a posta en marcha e o desenvolvemento da Axenda 21 Local.

A posta en marcha en Galicia deste Programa, co apoio da OMS, auspiciado pola SESA e baixo o mecenado de Obra Social Caixa Galicia, Confederación Hidrográfica del Miño-Sil do Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino, Xunta de Galicia, Egael-Fegamp, Sogama, Iberdrola e Aquaguest, no seu periplo itinerante por toda a xeografía galega ao longo desta década, contou coa participación de 222 concellos (219 galegos, 2 leoneses e 1 asturiano) e 3.945 asistentes nas 42 edicións de Cursos de Saúde Ambiental realizados. Precisamente, co fin de abordar e debater algúns dos problemas ambientais prioritarios que ten o conxunto da comunidade galega, organízase o XLIII Curso de Saúde Ambiental – III Congreso Galego de Medio Ambiente & Saúde, que deseñado de acordo cos principios da Carta Europea sobre Medio Ambiente e Saúde, e a Carta de Aalborg cara á sostibilidade, e dirixido a todos aqueles que traballan ou están interesados no medio ambiente e na saúde, pretende converterse en foro de debate e estudo da situación medioambiental de Galicia, ademais de punto de encontro de sanitarios e ambientalistas, e referencia ambiental de Galicia durante esa semana, co obxectivo de contribuír a sentar as bases do desenvolvemento sostible cara ao futuro da nosa terra.

Finalmente, destacar a necesidade de unir esforzos por parte de responsables políticos, empresarios, científicos, educadores, profesionais, comunicadores, ecoloxistas, así como a participación activa dos cidadáns, en prol de conseguir un medio ambiente saudable e sostible para tod@s @s galeg@s, mellor legado para xeracións vindeiras.

Prof. Dr. Francisco José Peña Castiñeira

RESPONSABLE PROGRAMA GALEGO MUNICIPIOS SAUDABLES E SOSTIBLES 2000-2010

Programa

LUNS, 12 DE ABRIL

09:00 h.: ACREDITACIÓN E ENTREGA DA DOCUMENTACIÓN.

10:00 h.: ACTO INAUGURAL, a cargo de *D. José Luis Baltar Pumar*, presidente da Excm. Deputación de Ourense; *D. Agustín Hernández Fernández de Rojas*, conselleiro de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia; *D. Carlos Antonio Fernández Castro*, presidente da FEGAMP-Federación Galega de Municipios e Provincias; *D. Francisco Fernández Liñares*, presidente da Confederación Hidrográfica del Miño-Sil do Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino; *D. Francisco Caamaño Martínez*, delegado de Iberdrola en Galicia; representante de Caixa Galicia.

10:30 h.: CONFERENCIA INAUGURAL: **“Novos retos na loita contra o cambio climático: o camiño cara a un planeta máis saudable e sustentable”**

PROF. DR. D. JOSÉ IGNACIO ELORRIETA PÉREZ DE DIEGO

Doutor en Ciencias Biolóxicas. Ex-profesor da Universidad Complutense de Madrid. Ex-director do Instituto de Salud Pública de Navarra. Ex-director xeral de Medio Ambiente do Gobierno Foral de Navarra. Ex-director executivo de Sostibilidade da Fundación ISR. Ex-asesor da OMS. Director xeral de Medio Ambiente e Sostibilidade de Cementos Pórtland Valderrivas. Está en posesión da Orde Civil de Sanidade.

12:00 h.: I SESIÓN PLENARIA: **“Posta en valor do patrimonio natural, forestal e mariño de Galicia”**

PRESIDENTE: PROF. DR. D. FRANCISCO JOSÉ PEÑA CASTIÑEIRA

Profesor de Medio Ambiente e Saúde de CEPADE-Universidad Politécnica de Madrid. Académico correspondente da Real Academia de Medicina e Cirurxía de Galicia. Experto en saúde ambiental.

RELATORES:

- **“Importancia da protección e conservación dos espazos naturais en Galicia”**
D. RICARDO GARCÍA-BORREGÓN MILLÁN
Director xeral de Conservación da Natureza da Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia
- **“Plan de ordenación do litoral de Galicia”**
D. MANUEL BOROBIO SANCHIZ
Director xeral de Sostibilidade e Paisaxe da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia.
- **“A xestión forestal sostible en Galicia”**
D. TOMÁS FERNÁNDEZ-COUTO JUANAS
Director xeral de Montes da Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia.
- **“A xestión sostible dos recursos mariños en Galicia”**
D. PABLO RAMÓN FERNÁNDEZ ASENSIO
Director xeral de Ordenación e Xestión dos Recursos Mariños da Consellería do Mar da Xunta de Galicia.

16:30 h.: I CONFERENCIA MONOGRÁFICA: **“Directiva da calidade do aire: requisitos das medicións e da calidade dos datos”**

DRA. D.ª ROSALÍA FERNÁNDEZ PATIER

Xefa da Área de Contaminación Atmosférica e ex-directora do Centro Nacional de Sanidad Ambiental do Instituto de Salud Carlos III do Ministerio de Ciencia e Innovación. Representante español nas Directivas Comunitarias da Calidade do Aire.

17:30 h.: II SESIÓN PLENARIA: **“Modelo enerxético sostible, calidade do aire e loita contra o cambio climático”**

PRESIDENTE: PROF. DR. D. LUIS ESPADA RE CAREY

Ex-reitor e catedrático da Universidade de Vigo. Valedor do Cidadán de Vigo.

RELATORES:

- **“O sistema de vixilancia da calidade do aire e o control de emisións en Galicia”**
D. JOSÉ GIL DE BERNABÉ SÁNCHEZ
Director do Laboratorio de Medio Ambiente de Galicia da Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia.
- **“A electrificación da economía: o automóbil eléctrico”**
D. MIGUEL F. CALLEJA MEDIANO
Responsable de Regulación de IBERDROLA nas Comunidades Autónomas.
- **“A sostibilidade ambiental dos recursos enerxéticos”**
D. AMADO GIL MARTÍNEZ
Responsable de Cambio Climático de GAS NATURAL, S.D.G.
- **“O cambio climático en Galicia: situación actual e perspectivas de futuro”**
D. VICENTE PÉREZ MUÑUZURI
Subdirector xeral de Investigación, Cambio Climático e Información Ambiental da Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia.

MARTES, 13 DE ABRIL

16:30 h.: III SESIÓN PLENARIA: “**Plans de actuación da Confederación Hidrográfica del Miño-Sil e de Augas de Galicia: novos retos para o futuro de Galicia**”

PRESIDENTE: D. FRANCISCO FERNÁNDEZ LIÑARES

Presidente da Confederación Hidrográfica del Miño-Sil do Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino.

RELATORES:

- **“Plans de actuación da Confederación Hidrográfica del Miño-Sil”**
D. XOÁN CARLOS NÓVOA RODRÍGUEZ
Comisario de Augas da Confederación Hidrográfica del Miño-Sil do Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino.
D. JOSÉ ÁLVAREZ DÍAZ
Xefe da Oficina de Planificación da Confederación Hidrográfica del Miño-Sil do Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino.
- **“Plans de actuación de Augas de Galicia”**
PROF. D. FRANCISCO ALONSO FERNÁNDEZ
Xefe do Servizo Territorial da Zona Galicia Sur de Augas de Galicia da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia. Profesor da Universidade de Vigo.

18:30 h.: IV SESIÓN PLENARIA: “**A protección e a mellora da calidade das augas: elemento crítico para a saúde e o desenvolvemento sostible de Galicia**”

PRESIDENTA: PROF^a. DRA. D.ª MARÍA JULIA MELGAR RIOL

Profesora titular de Toxicoloxía, coordinadora do Plan de Desenvolvemento Sostible e vicedecana da Facultade de Veterinaria da Universidade de Santiago de Compostela-Campus de Lugo.

RELATORES:

- **“Posta en valor do termalismo e das augas minero-medicinais como fonte de saúde”**
PROF. DR. D. LUIS RODRÍGUEZ MÍGUEZ
Académico Numerario da Real Academia de Medicina e Cirurxía de Galicia.
- **“Criterios sanitarios da calidade das augas de consumo humano”**
DRA. D.ª BEATRIZ MORA BERMÚDEZ
Xefa do Servizo de Control de Riscos Ambientais do Departamento Territorial da Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia en Ourense.
- **“Colaboración entre a Deputación de Ourense e os concellos e mancomunidades da provincia para o cumprimento das obrigas municipais relacionadas co ciclo integral da auga”**
D. MANUEL BLANCO GONZÁLEZ
Director técnico e comercial de AQUA OURENSE.

MÉRCORES, 14 DE ABRIL

10:00-14:00 h.: Viaxe en catamarán pola Ribeira Sacra e canóns do Sil.

16:30 h.: II CONFERENCIA MONOGRÁFICA: “**A xestión municipal dos residuos: novos retos**”

D.ª MARÍA JOSÉ ECHEVARRÍA MORENO

Subdirectora xeral de Coordinación Ambiental da Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia.

17:30 h.: V SESIÓN PLENARIA: “**A xestión integral dos residuos en Galicia: reciclaxe, reutilización e valorización enerxética**”

PRESIDENTE: D. BENITO GARCÍA CARRIL

Director de Galicia Ambiental-Grupo Correo Gallego. Periodista especializado en información ambiental. Membro da Asociación de Periodistas de Información Ambiental de España (APIA).

RELATORES:

- **“Modelo SOGAMA de xestión de residuos urbanos”**
D.ª MARÍA ESTHER CAMPOS MOSQUERA
Responsable de Comunicación e Prensa de Sogama.
- **“Modelo NOSTIÁN de xestión de residuos urbanos”**
D. DAVID GARCÍA ARMESTO
Xerente de Albada.
- **“CTRIG-Centro de Tratamento de Residuos Industriais de Galicia: situación actual e perspectivas de futuro”**
D. RAMÓN BLANCO LÓPEZ
Director industrial de Sogarisa.
- **“Papel dos xestores autorizados na recollida, transporte e tratamento final dos residuos industriais non perigosos”**
D.ª ELVIRA CAMARERO PÉREZ
Directora comercial do Grupo GESTÁN.

XOVES, 15 DE ABRIL

16:30 h.: III CONFERENCIA MONOGRÁFICA: “Instrumentos legais e financeiros de protección ambiental na Unión Europea”

D. JUAN JOSÉ LIRÓN LAGO

Secretario de Galicia-Norte de Portugal da Agrupación Europea de Cooperación Territorial (GNP-AECT).

17:30 h.: VI SESIÓN PLENARIA: “A empresa ante o reto ambiental do século XXI cara á sostibilidade de Galicia”

PRESIDENTE: PROF. DR. D. XOÁN CARLOS MEJUTO FERNÁNDEZ

Catedrático de Química Física da Facultade de Ciencias do Campus de Ourense-Universidade de Vigo.

RELATORES:

- **“A xestión ambiental como xeradora de rendibilidade empresarial”**
D.ª PAULA RODRÍGUEZ CARBALLO
Auditora xefa de AENOR-Delegación Galicia.
- **“A implantación de ferramentas de xestión ambiental na empresa”**
D. JAVIER BARTOLOMÉ MIER
Xerente de Desenvolvemento de Negocio da Área de Calidade e Medio Ambiente de Novotec Consultores, S.A.
- **“A xestión de residuos radioactivos: unha solución ambiental”**
D.ª SILVIA RUEDA SÁNCHEZ
Técnica do Departamento de Formación de ENRESA.
- **“Valorización agronómica de residuos: a experiencia empresarial do Grupo Agroamb”**
D.ª JOSEFA DE LEÓN BLANCO
Delegada do Grupo Agroamb-Delegación Sur.
- **“Aproveitamento enerxético da biomasa”**
D. IGNACIO MACICIOR TELLECHEA
Socio de FORESGA.

VENRES, 16 DE ABRIL

10:00 h.: VII SESIÓN PLENARIA: “Posta en común sobre a xestión ambiental nas catro provincias galegas”

PRESIDENTE: **“A xestión integrada da costa e a protección do litoral galego cara a un urbanismo sostible”**

PROF. DR. D. FRANCISCO JAVIER SANZ LARRUGA

Profesor titular de Dereito Administrativo da Facultade de Dereito e director do Observatorio do Litoral da Universidade da Coruña. Experto en dereito ambiental.

RELATORES:

- **“Compromiso da Deputación de Lugo co desenvolvemento sostible e o futuro da provincia de Lugo”**
D. JOSÉ ENRIQUE RODRÍGUEZ COELLO
Asesor de Presidencia da Deputación de Lugo.
- **“Contribución da Deputación de Pontevedra ao desenvolvemento sostible da provincia”**
D.ª MARÍA MARTÍNEZ ABRALDES
Técnico de Medio Ambiente da Deputación de Pontevedra.
- **“Xestión integral e supramunicipal dos servizos municipais na provincia de Ourense”**
D. JAVIER BOBE VÁZQUEZ
Xefe do Servizo de Augas e Medio Ambiente da Área de Infraestruturas da Deputación de Ourense.
- REPRESENTANTE DA DEPUTACIÓN DA CORUÑA.

12:30 h.: CONFERENCIA DE CLAUSURA: “A paisaxe galega: un recurso socioeconómico para o desenvolvemento local”

PROF. DR. D. DOMINGO GÓMEZ OREA

Doutor enxeñeiro agrónomo. Catedrático de Medio Ambiente, Ordenación Territorial e Planificación do Desenvolvemento Sostible do Departamento de Proxectos e Planificación da Universidad Politécnica de Madrid. Autor de 25 libros, cabe destacar 5 considerados clásicos na materia: “Evaluación de impacto ambiental”, “Evaluación ambiental estratéxica”, “Ordenación territorial”, “Recuperación de espacios degradados” e “Consultoría e ingeniería ambiental”, todos eles publicados pola Editorial Mundi Prensa. 35 anos de experiencia profesional repartidos entre a empresa privada, a Administración pública, o exercicio libre da profesión e a universidade e practicada en Europa, África e América, onde interveu en máis de 200 plans, proxectos e estudos realizados en máis de 20 países. Deseñou os modelos MAUSAR para ordenación territorial e IMPRO para avaliación do impacto ambiental.

13,30 h.: ACTO DE CLAUSURA E ENTREGA DE DIPLOMAS ACREDITATIVOS, a cargo de D. José Luis Baltar Pumar, presidente da Excm. Deputación de Ourense; D. Justo de Benito Basanta, secretario xeral de Calidade e Avaliación Ambiental da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas da Xunta de Galicia; D. Juan Francisco Gálvez Gálvez, vicerreitor do Campus de Ourense-Universidade de Vigo; D. Luis Lamas Novo, presidente de Sogama; D. Casimiro González Fernández, director rexional de Aquages en Galicia; representante de Caixa Galicia.

Información xeral

OBXECTIVOS

- Integración da dimensión dos aspectos ambientais da saúde na formación e reciclaxe de técnicos en medio ambiente e saúde, coa finalidade de actualizar a súa formación e adecuar as esixencias que demanda a sociedade actual, para que contribúa a mellorar a xestión e as condicións de vida urbana dos cidadáns.
- Establecer un foro de debate e estudo da situación ambiental de Galicia, dos seus problemas e carencias que se consideran máis importantes, así como das posibles solucións que se deberán adoptar; ademais de permitir a cooperación e o diálogo entre todos os axentes sociais implicados no tema, fomentando a creación de núcleos de sostibilidade.

DESTINATARI@S

- Técnic@s, funcionari@s e responsables políticos da Administración local, provincial e autonómica, que desenvolvan a súa actividade ou estean relacionados/interesados nas áreas obxecto de estudo.
- Profesorado da universidade, de ensino secundario e formación profesional que desenvolva a súa actividade ou estea relacionado/interesado nas áreas obxecto de estudo.
- Técnic@s e xestores de empresas que desenvolvan a súa actividade nos departamentos de calidade, medio ambiente e prevención de riscos laborais.
- Profesionais libres, titulados superiores e diplomados, técnicos superiores e de grao medio que desenvolvan a súa actividade ou estean relacionados/interesados nas áreas obxecto de estudo.
- Estudantes universitarios e dos ciclos formativos de formación profesional relacionados/interesados nas áreas obxecto de estudo (saúde ambiental, química ambiental, xestión e organización dos recursos naturais e paisaxísticos, traballos forestais e de conservación do medio natural, etc.).

METODOLOXÍA

- Conferencias inaugural e de clausura, 3 conferencias monográficas, 7 sesións plenarias e viaxe en catamarán pola Ribeira Sacra e canóns do Sil, configuran a estrutura do curso/congreso, no que os relatores farán unha exposición sintética de carácter técnico acompañadas de casos prácticos e co apoio de medios audiovisuais (power point), cun debate ao remate de cada sesión, no que tamén intervirán activamente os participantes amosando as súas experiencias.

NÚMERO DE PRAZAS E DEREITOS DE INSCRICIÓN

- **Número de prazas:** 100, que se cubrirán por rigorosa orde de inscrición.
- **Cota de inscrición:** 30 €.
- **Forma de pagamento:** o aboamento efectuarase mediante transferencia bancaria ou entrega en efectivo na oficina urbana n.º 6 de Caixa Galicia, situada na rúa do Paseo, n.º 6 – 32003, Ourense, n.º de conta: **2091 – 0400 – 89 – 3040046830**, especificando o nome e apelidos da persoa inscrita.
- **Forma de inscrición:** cubrir o boletín de inscrición, que deberá achegar co xustificante do pagamento, e presentarse/ enviarase por correo electrónico/fax á Secretaría Técnica de Organización. O prazo para formalizar a inscrición abrirase o luns día 15 de marzo, fixándose a data límite para formalizala o xoves día 8 de abril, ás 14:00 horas.

DOCUMENTACIÓN

- Entregarase unha maletín coa publicación do **Libro de relatorios** e material didáctico diverso.

DIPLOMA ACREDITATIVO E CRÉDITOS DE LIBRE CONFIGURACIÓN

- O alumnado que participe con regularidade nas sesións programadas do curso/congreso, que consta de **30 horas lectivas**, recibirá un diploma acreditativo de asistencia.
- Solicitud de 2 créditos de libre configuración á Universidade da Coruña (UDC). A UDC concederá **2 créditos de libre configuración** ao alumnado matriculado nesa Universidade que asista ao curso/congreso (en tramitación).
- A USC-Universidade de Santiago de Compostela concederá **1 crédito de libre configuración** ao alumnado matriculado nesa Universidade que asista ao curso/congreso (en tramitación).
- A UV-Universidade de Vigo concederá **2 créditos de libre configuración** ao alumnado matriculado nesa Universidade que asista ao curso/congreso (en tramitación).

SEDE, DATAS E HORARIO

- **Sede:** Salón de Actos do Centro Cultural da Deputación de Ourense (Rúa Progreso, 30 - 32003 Ourense).
- **Datas:** do 12 ao 16 de abril de 2010.
- **Horario:** de 10:00 a 14:00 horas (luns e venres) e de 16:30 a 20:30 (de luns a xoves). O mércores, de 10:00 a 14:00 horas terán lugar unhas visitas prácticas (opcionais).

SECRETARÍA TÉCNICA DE ORGANIZACIÓN

Coordinadores:
D. Javier Bobe Vázquez
D. Carlos Castiñeiras Rois

INFORMACIÓN E INSCRICIÓN

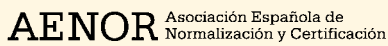

Rúa Progreso, n.º 30 (Edificio Simeón)
32003 OURENSE
Tel.: 988 385 142 / Fax: 988 385 215
E-mail: formacion@depourense.es

Organismos colaboradores

Entidades e empresas colaboradoras

Recoñecementos e acreditacións

Auspiciado pola

Declarado de interese sanitario pola

Recoñecido con créditos de libre configuración polas (*)

Universidade de Vigo

Recoñecido como Curso de Relevancia Administrativa pola

Instituto Internacional de Ciencias Administrativas Sección Española

